

POSTANOWIENIE

Dnia 8 grudnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Adam Roch

w sprawie dotyczącej sędziego Sądu Rejonowego w E. M. R.
po rozpoznaniu w Izbie Dyscyplinarnej na posiedzeniu w dniu 8 grudnia 2021 roku
wniosku sędziego M. R. z dnia 30 listopada 2021 roku
w przedmiocie wyłączenia od udziału w sprawie sędziów Sądu Najwyższego
orzekających w Izbie Dyscyplinarnej, tj. Małgorzaty Bednarek, Jarosława Dusia,
Jana Majchrowskiego, Piotra Niedzielaka, Tomasza Przesławskiego, Adama
Rocha, Jarosława Sobutki, Adama Tomczyńskiego, Ryszarda Witkowskiego, Jacka
Wygody, Konrada Wytrykowskiego, Pawła Zuberta
na podst. art. 42 § 1 k.p.k. i art. 41 § 1 k.p.k. *a contrario* w zw. z art. 128 ustawy z
dnia 27 lipca 2001 roku Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz art. 26 § 2
ustawy z dnia 8 grudnia 2017 roku o Sądzie Najwyższym

postanowił

1. wniosku SSR M. R. o wyłączenie od udziału w sprawie SSN Małgorzaty Bednarek i SSN Jarosława Dusia z uwagi na wskazywane wątpliwości co do ich bezstronności nie uwzględnić;

2. wniosek SSR M. R. w zakresie dotyczącym wyłączenia od udziału w sprawie sędziów niewyznaczonych do składu orzekającego, tj. SSN Jana Majchrowskiego, SSN Piotra Niedzielaka, SSN Tomasza Przesławskiego, SSN Adama Rocha, SSN Jarosława Sobutki, SSN Adama Tomczyńskiego, SSN Ryszarda Witkowskiego, SSN Jacka Wygody, SSN Konrada Wytrykowskiego, SSN Pawła Zuberta z uwagi na wskazywane

wątpliwości co do ich bezstronności pozostawić bez rozpoznania;

3. wniosek SSR M. R. o wyłączenie sędziów Sądu Najwyższego orzekających w Izbie Dyscyplinarnej od udziału w sprawie, w zakresie obejmującym zarzut braku niezależności sądu i braku niezawisłości sędziów, przekazać Pierwszemu Prezesowi Sądu Najwyższego.

UZASADNIENIE

Zarządzeniem z dnia 9 listopada 2021 roku, nr (...), Prezes Sądu Rejonowego w E. na podstawie art. 130 § 1 i 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (dalej p.u.s.p.), podjął decyzję o natychmiastowej przerwie w wykonywaniu czynności służbowych wobec sędziego Sądu Rejonowego w E. M. R. na okres miesiąca od dnia wydania zarządzenia (k. 3).

Zarządzeniem Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej z dnia 22 listopada 2021 r. w sprawie dotyczącej rozważenia uchylecia zarządzenia Prezesa Sądu Rejonowego w E. lub zawieszenia sędziego M. R. w czynnościach służbowych wyznaczono skład orzekający: SSN Małgorzatę Bednarek, SSN Jarosława Dusia i Ławnika SN Romana Adama Markiewicza (k. 5). Jako sprawozdawcę i przewodniczącą tego składu wyznaczono SSN Małgorzatę Bednarek.

Pismem z dnia 30 listopada 2021 roku SSR M. R. – na podstawie art. 42 § 1 k.p.k. w zw. z art. 41 § 1 k.p.k. wniósł o wyłączenie od rozpoznania sprawy sędziów Sądu Najwyższego orzekających w Izbie Dyscyplinarnej: Małgorzaty Bednarek, Jarosława Dusia, Jana Majchrowskiego, Piotra Niedzielaka, Tomasza Przesławskiego, Adama Rocha, Jarosława Sobutki, Adama Tomczyńskiego, Ryszarda Witkowskiego, Jacka Wygody, Konrada Wytrykowskiego, Pawła Zuberta. W uzasadnieniu wniosku wskazał, że w świetle przedmiotu niniejszej sprawy zasiadanie przez wskazanych sędziów w Izbie Dyscyplinarnej wywołuje uzasadnioną obawę co do ich bezstronności. Zaznaczył nadto, że przedmiotem sprawy jest jego zawieszenie w czynnościach służbowych za to, że w

postanowieniu z dnia 8 listopada 2021 r. w sprawie VIII K 123/21 uznał, że Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego nie daje gwarancji niezawisłego i bezstronnego sądu w rozumieniu Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, prawa Unii Europejskiej i Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności. Podkreślił, że wspomniane postanowienie dotyczyło uchwały Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2019 r. w sprawie I DO 23/18, jednak argumenty w nim podniesione odnosiły się do Izby Dyscyplinarnej jako całości, a nie tylko konkretnych sędziów, którzy przedmiotową uchwałę podjęli. Stąd też – z uwagi na tożsame okoliczności dotyczące każdego z sędziów tej izby – SSR M. R. uznał za zasadne złożenie wniosku o wyłączenie wszystkich sędziów w niej zasiadających (k. 26).

Oświadczeniem z dnia 1 grudnia 2021 roku SSN Małgorzata Bednarek wskazała, że była sprawozdawcą w sprawie I DO 23/18. Przedstawiła, że „podjęta w drugiej instancji uchwała była następnie przedmiotem postępowania w sprawie VII K (...) prowadzonej przez Sąd Rejonowy w E. Sprawa ta była w referacie sędziego M. R. i rzeczywiście – jak to określił to sędzia – dokonał on oceny podjętej uchwały w sposób zaprezentowany w postanowieniu z dnia 8 listopada 2021 roku”, które następnie było przedmiotem zarządzenia Prezesa Sądu Rejonowego w E. w przedmiocie natychmiastowej przerwy w czynnościach sędziego M. R. SSN Małgorzata Bednarek wskazała nadto, że okoliczność ta wprawdzie była badana w postępowaniu dotyczącym jej oświadczenia, gdzie Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 30 listopada 2021 roku nie uwzględnił jej postulatu o wyłączenie od rozpoznania sprawy, ale zaznaczyła, że w jej ocenie stanowisko sędziego wnioskodawcy jest o tyle istotne, że w toku rozpoznania niniejszej sprawy muszą być badane okoliczności będące przedmiotem zarządzenia Prezesa Sądu Rejonowego w E., a które dotyczą wspomnianej uchwały o sygn. I DO (...). Zdaniem SSN Małgorzaty Bednarek „nie sposób dokonać formalno-prawnej oceny zarządzenia Prezesa Sądu Rejonowego w E. bez podstawy faktycznej jaką jest wydane orzeczenie, którego następstwem jest wspomniane zarządzenie”. Inny sposób procedowania – w ocenie sędzi – byłby wybiórczy i nie uwzględniał wspomnianych podstaw. Sędzia co do zasady wskazała na konieczność merytorycznego rozpoznania wniosku podkreślając, iż z powodów

przedstawionych uprzednio wniosek co do niej uważa za zasadny (k. 28). SSN Jarosław Duś oświadczenia w związku z wnioskiem o jego wyłączenie nie złożył.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do możliwości orzekania w przedmiotowej sprawie w kontekście orzecznictwa trybunałów krajowych i międzynarodowych, Sąd Najwyższy uznał prawną dopuszczalność i zarazem obowiązek orzekania. Jako wystarczające uznał przy tym odwołanie się do argumentacji wyrażonej w tym zakresie w wydanym w tej sprawie postanowieniu w przedmiocie wyłączenia sędziego w dniu 30 listopada 2021 roku.

Dodatkowo podnieść należało, że do rozpoznania niniejszego wniosku o wyłączenie sędziów, zarządzeniem Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej z dnia 7 grudnia 2021 r., wyznaczony został SSN Adam Roch. Jak podkreśla się w orzecznictwie Sądu Najwyższego, sędziowie wymienieni we wniosku o wyłączenie wszystkich sędziów danego sądu, którzy nie zostali wyznaczeni do rozpoznania sprawy, mogą rozpoznać ten wniosek, gdyż wniosek o wyłączenie od udziału w sprawie ich bezpośrednio nie dotyczy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 czerwca 2012 r., III KO 34/12, Lex nr 1212385; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 2016 r., III KO 99/16, Lex nr 2166385). Wskazanie w złożonym wniosku wszystkich sędziów Sądu Najwyższego orzekających w Izbie Dyscyplinarnej nie wpłynęło na utrwaloną od wielu lat w judykaturze zasadę, że wniosek o wyłączenie może dotyczyć tylko sędziów wyznaczonych do udziału w konkretnej sprawie i nie może spowodować wyłączenia innych sędziów od rozpoznania przedmiotowego wniosku. Od udziału w sprawie może być wyłączony bowiem ten tylko sędzia, który wyznaczony został do jej rozpoznania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 lutego 2010 r., WD 3/10, OSNwSK 2010/1/355).

Wniosek rozpoznany został zatem w zakresie sędziów wyznaczonych do merytorycznego rozpoznania sprawy – a to wobec SSN Małgorzaty Bednarek i SSN Jarosława Dusia. Z uwagi na brak sformułowanego wniosku co do

wyznaczonego do składu orzekającego ławnika, Sąd Najwyższy nie zajmował się tą kwestią.

Przechodząc do zagadnień merytorycznych należy wskazać, że analiza okoliczności przytoczonych we wniosku sędziego M. R. nie mogła wywrzeć oczekiwanego przezeń efektu. Zasadniczym argumentem wnioskodawcy jest występujący w jego ocenie brak gwarancji niezawisłego, niezależnego i bezstronnego sądu w rozumieniu Konstytucji, prawa Unii Europejskiej oraz Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności w odniesieniu do Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego. Powyższe skutkuje wywołaniem u niego wątpliwości co do bezstronności zasiadającej w tej izbie sędziów.

Instytucja wyłączenia sędziego z powodu uzasadnionych wątpliwości co do jego bezstronności w danej sprawie (*iudex inhabilis*) jest zasadniczo uregulowana w przepisie art. 41 § 1 k.p.k. Norma ta ma odpowiednie zastosowanie w niniejszej sprawie mocą art. 128 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku Prawo o ustroju sądów powszechnych.

Wskazać należy, iż wyrażona we wniosku wątpliwość nie znajduje realnego oparcia tak w aktach sprawy, jak i okolicznościach uznawanych za notoryjne. Znaczenie zagadnienia bezstronności sędziego jest stale podkreślane w orzecznictwie sądów powszechnych, Sądu Najwyższego, a także Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. W decyzji ETPCz z dnia 5 stycznia 2017 r. *Bodet v. Belgia* wskazano w szczególności na potrzebę stałej troski o to, aby w demokratycznym społeczeństwie sądy wzbudzały zaufanie u stron procesu. Zdaniem Trybunału, w tej mierze art. 6 ust. 1 Konwencji wymaga wprost, aby sądy były bezstronne. Wymóg zachowania bezstronności widoczny jest przy tym w dwóch aspektach. Pierwszym jest brak przejawów subiektywnej stronniczości sędziego lub jego osobistych uprzedzeń. Przyjmuje się istnienie domniemania takiej osobistej bezstronności do czasu przedstawienia dowodu przeciwnego. Sąd musi być również obiektywnie bezstronny, tj. dawać wystarczające gwarancje, by wykluczyć wszelkie uprawnione wątpliwości w tej mierze (postanowienie SN z dnia 17 stycznia 2018 r., III KK 244/17, OSNKW 2018, nr 3, poz. 26). Wyłączenie sędziego w trybie art. 41 § 1 k.p.k. może mieć miejsce w sytuacji, gdy ujawnią się

okoliczności o takim charakterze, że brak jest możliwości przekonania każdego rozsądnie myślącego, kto powziął wątpliwości co do bezstronności, że z całą pewnością nie wpłyną one na obiektywizm rozpoznania sprawy i treść rozstrzygnięcia kończącego postępowanie (tak przykładowo postanowienie SN z dnia 11 września 2019 r., I DO 44/19, Lex nr 2729821).

Argumenty przedstawione natomiast przez wnioskodawcę nie zawierają tego rodzaju okoliczności. Przywołane we wniosku stwierdzenia zawarte w uzasadnieniu postanowienia Sądu Rejonowego w E. z dnia 8 listopada 2021 roku, sygn. VIII K (...) to co do zasady jedynie bezrefleksyjne przytoczenie poglądów wyrażanych w orzeczeniach sądów krajowych oraz międzynarodowych i nie stanowią jakiejkolwiek podstawy do formułowania obawy co do bezstronności konkretnych sędziów. W orzecznictwie podkreśla się, iż wątpliwość wskazana w art. 41 § 1 k.p.k. nie może być jedynie hipotetyczna, lecz powinna nosić cechy realnej i konkretnej, a nadto „istnieć obiektywnie i poddawać się zewnętrznej weryfikacji oraz ocenie, a nie być tylko subiektywnym przekonaniem określonej osoby” (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 stycznia 2012 r., III KK 214/11, OSNKW 2012/4/4).

W złożonym natomiast w dniu 1 grudnia 2021 roku na podst. art. 42 § 3 k.p.k. oświadczeniu, SSN Małgorzata Bednarek nie odniosła się do argumentów przedstawionych we wniosku sędziego M. R. , a jedynie powtórnie przedstawiła własne oceny wyrażone już w oświadczeniu z dnia 24 listopada 2021 roku, które stanowiło podstawę wydania postanowienia przez Sąd Najwyższy w dniu 30 listopada 2021 roku.

Sąd Najwyższy orzekając w przedmiotowej sprawie odnosił się zatem do złożonego wniosku i przedstawionych w nim danych oraz okoliczności wynikających z akt sprawy. W tym zakresie oświadczenie SSN Małgorzaty Bednarek z dnia 1 grudnia 2021 roku nie zawiera żadnych argumentów. Wypowiadanie się przez Sąd do kwestii objętych wcześniejszym oświadczeniem byłoby nieuprawnione wobec wydania już w tym zakresie postanowienia, rozstrzygającego ewentualne wątpliwości.

Wnioskodawca nie przedstawił przy tym żadnych specyficznych cech lub okoliczności dotyczących SSN Małgorzaty Bednarek lub SSN Jarosława Dusia,

a swoje wątpliwości wprost odniósł do wszystkich sędziów orzekających w Izbie Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego.

W świetle powyższych rozważań Sąd Najwyższy doszedł do przekonania, iż okoliczności wskazane we wniosku sędziego M. R. nie odpowiadają przesłankom wskazanym w art. 41 § 1 k.p.k. Z tych powodów Sąd Najwyższy orzekł jak w części dyspozytywnej postanowienia, odmawiając wyłączenia SSN Małgorzaty Bednarek i SSN Jarosława Dusia od udziału w sprawie.

Kodeks postępowania karnego nie przewiduje wyłączenia sędziego *in abstracto*. Instytucja wyłączenia sędziego w oparciu o przepis art. 41 § 1 k.p.k. znajduje zastosowanie jedynie do konkretnie oznaczonego sędziego, który został wyznaczony do rozpoznania danej sprawy. Nie można zatem, zgodnie z wielokrotnie już wyrażaną i ugruntowaną oceną przez Sąd Najwyższy, rozpoznać wniosku o wyłączenie konkretnego sędziego, który nie został jeszcze wyznaczony do rozpoznania konkretnej sprawy (por. postanowienia SN z dni: 30 czerwca 2010 r., WD 7/10, OSNwSK 2010, nr 1, poz. 1344; 25 stycznia 2012 r., SNO 49/11, Lex 1215806; 10 października 2014 r., SNO 51/14, Lex 1511819; 14 grudnia 2016 r., III KO 99/16, Lex 2166385; 11 września 2019 r., I DO 44/19, Lex 2729821). Złożony przez SSR M. R. wniosek w zakresie postulatu o wyłączenie od udziału w sprawie SSN Jana Majchrowskiego, SSN Piotra Niedzielaka, SSN Tomasza Przesławskiego, SSN Adama Rocha, SSN Jarosława Sobutki, SSN Adama Tomczyńskiego, SSN Ryszarda Witkowskiego, SSN Jacka Wygody, SSN Konrada Wytrykowskiego, SSN Pawła Zuberta należało więc pozostawić bez rozpoznania.

Odnosząc się wreszcie do wniosku w części dotyczącej zarzutu braku niezależności sądu lub braku niezawisłości sędziego, Sąd Najwyższy uznał co następuje. Co do zasady, z art. 26 § 2 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 roku o Sądzie Najwyższym wynika, że sąd rozpoznający sprawę przekazuje niezwłocznie taki wniosek Prezesowi Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych celem nadania mu dalszego biegu na zasadach określonych w odrębnych przepisach.

Dostrzec jednak należy, iż wydanym w dniu 14 lipca 2021 roku przez Wiceprezes Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej postanowieniem,

C-204/21-R (pkt 1 lit. e sentencji), zawieszono stosowanie m. in. art. 26 § 2 ustawy o Sądzie Najwyższym, statuującego wyłączną właściwość Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego do rozpoznawania zarzutów braku niezawisłości sędziego lub braku niezależności sądu. Decyzję TSUE Sąd Najwyższy uznaje za obowiązującą, także w świetle wyroków Trybunału Konstytucyjnego z dnia 14 lipca 2021 roku, P 7/20 oraz z dnia 7 października 2021 roku, K 3/21. W części argumentacyjnej w tym zakresie za wystarczające uznać należy odesłanie do szczegółowych rozważań zawartych w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 8 grudnia 2021 roku, I DO 10/21, Lex 3240548, czy też w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 14 października 2021 roku, II DO 46/21, niepublik.

Wobec powyższego, Sąd Najwyższy, przyjmując konieczność rozpoznania złożonego wniosku także w części dotyczącej braku niezależności sądu lub braku niezawisłości sędziego uznał, iż ewentualne rozpoznanie wniosku w tym zakresie winno nastąpić po upływie okresu obowiązywania postanowienia TSUE z dnia 14 lipca 2021 roku, C-204/21-R, a zatem po wydaniu wyroku kończącego postępowanie w sprawie C-204/21, względnie po uchyleniu zobowiązania określonego w ww. postanowieniu.